

*50 ascensions
fàcils pel
Pirineu
català*

Manel Figuera

Col·lecció d'Edicions



Azimut
98

Introducció

Quin encant deuen tenir per a mi els Pirineus perquè mai no em cansi de recórrer-los? És difícil respondre amb exactitud a aquesta pregunta. Són una successió de circumstàncies favorables, una munió d'al·licients que un ja llunyà juny de 1982 van fer que em decidís a marxar de Barcelona per anar a viure a Bellver de Cerdanya, enmig d'aquestes meravelloses muntanyes. Són tants els aspectes que des d'aleshores han enriquit la meua vida! Segurament ara no escriuria, ni se m'haurien despertat els sentits que a la ciutat tenia adormits, ni m'hauria relacionat amb les persones que viuen aquí. M'hi sento com a casa, des del seu cim més elevat, als blocs granítics de l'Aneto, fins a les amorosides muntanyes de l'Albera, tocant al litoral mediterrani.

La descoberta d'un territori pot començar de moltes maneres. Els Pirineus, malgrat el protagonisme de les seves muntanyes, tampoc no són una excepció. Podríem inclinar-nos per l'aspecte humà i conèixer gent dels diferents pobles per on passem. Podríem fer excursions plàcides amb automòbil o passejades a peu fins a una església romànica, una font, un estany, un bosc frondós... Podríem observar-ne el patrimoni historicoartístic, els nuclis antics dels pobles, masies, cases fortificades, castells. Podríem estudiar-ne les roques, els plegaments, les restes de les glaceres, la flora, la fauna, els cursos fluvials, els efectes microclimàtics... Podríem aprofitar-los com a font d'inspiració per a les nostres creacions artístiques: pintura, escultura, literatura, fotografia, cinema... Hi ha tants camins a seguir, tantes alternatives, que totes hi tenen cabuda.

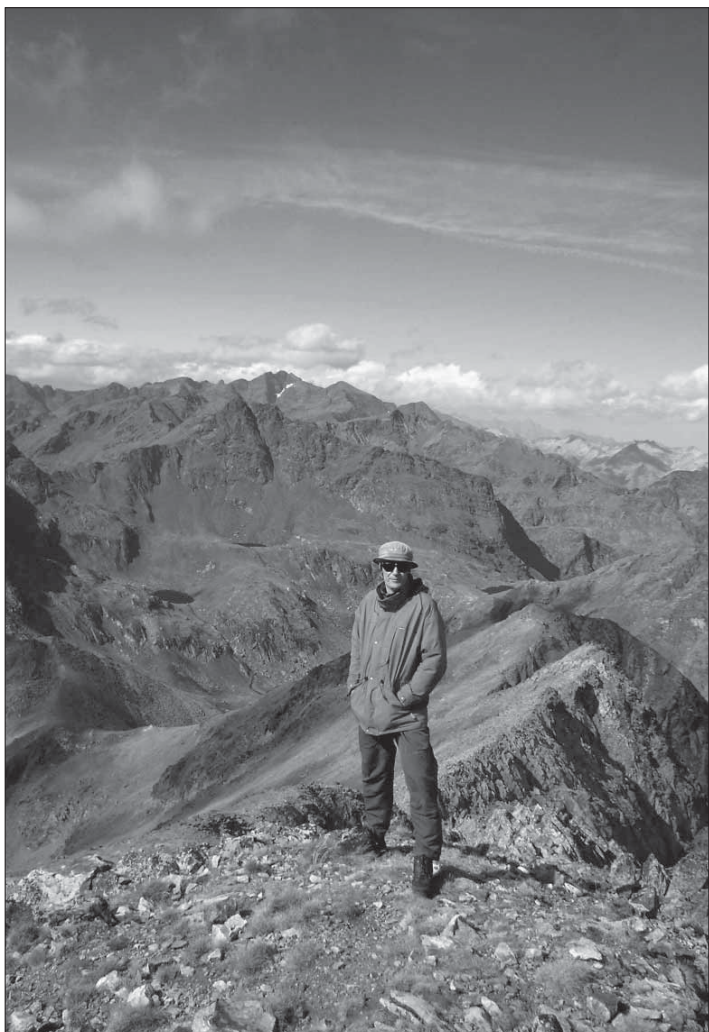
Relacionades amb l'excursionisme, les ascensions a cims no deixen de ser una faceta més d'aquestes activitats. He escrit guies d'excursions, d'ascensions i últimament de circuits d'alta muntanya. En aquest llibre, però, faig una proposta més tranquil·la: una selecció de cinquanta ascensions fàcils pel Pirineu català, o sigui, el sector que va des de la costa mediterrània fins al massís de Posets, entre les valls de Benasc i de Chistau, a la Franja de Ponent. Si fa no fa és la meitat de la

serralada. Només surto del domini lingüístic del català en dos itineraris situats en territori de la Val d'Aran, en concret al tuc de Maubèrme, mirador extraordinari, i al tuc de Molières, a la capçalera de la vall de Barravés, més avall ribagorçana. Aquesta àrea triada abraça les serres prepirinenques; per això hi ha ressenyades ascensions a muntanyes com el Salga Aguda, el pollegó Superior del Pedraforca, el cap de Boumort, lo Coscollet, el tossal de les Torretes, la pala del Teller o el Castell de Turbó, entre d'altres. D'aquesta manera podrem obtenir una visió de conjunt que no sigui estrictament del Pirineu axial.

Fugint de les proposicions temàtiques i de les sensacions adrenaliniques que proporcionen els avui anomenats esports d'aventura, que, amb totes les seves variants, més aviat conceben la muntanya com una mena de pista poliesportiva —és una apreciació particular—, suggereixo aquí una alternativa plàcida: el plaer de realitzar ascensions sense dificultats tècniques, sense escalades ni passos exposats. L'únic requeriment, i no en totes, serà la bona forma física. Però la pica d'Estats, el Besiberri Sud o el Perdiguero no esdevindran l'objectiu per augmentar la nostra capacitat pulmonar, la nostra resistència física ni el nostre teixit muscular, ni tampoc han de ser una teràpia per "carregar piles"; al contrari, pel sol fet d'existir, de trobar-se on són, de poder fruir-ne amb plenitud, és possible que, sense pensar-hi, aconseguim alguns dels propòsits per equilibrar, al cap i a la fi, la nostra personalitat.

No goso afirmar que aquesta guia sols està pensada per a excursionistes novells, per a joves —o no tan joves— que es volen en iniciar aquesta absorbent descoberta de les muntanyes pirinenques. Sí que és veritat, però també l'he concebuda com una nova percepció del que probablement molts ja coneixem. Pocs deuen ser els excursionistes veterans que no s'han enfilat alguna vegada als cims del Canigó, del Carlit, del Certascan, del Ratera o del Montardo. Però contrarestar les ressenyes dels diversos autors i autores és convenient per apreciar detalls que a nosaltres potser se'ns han escapat. Això no obstant, també hi ha ascensions com les dels pics de Baixollada, de Font Blanca, de Salòria, del mateix Coscollet o del pic de Moredó que, sense tenir cap dificultat tècnica, no resulten tan freqüentades.

Escollir cinquanta ascensions, de fet cinquanta muntanyes, no ha estat una tasca fàcil. Cinquanta ascensions a cims emblemàtics, amb bon panorama, situats en diferents serres i massissos. Cinquanta ascensions que siguin fàcils, boniques, interessants, variades, que per elles soles justifiquin un esforç físic i que no estiguin supeditades a les vistes del cim. Cinquanta ascensions que englobin les comarques catalanes des de l'Alt Empordà i el Vallespir fins a l'Alta Ribagorça i la Vall de Benasc. Cinquanta ascensions a cims destacats del Pirineu



Cim del Font Blanca. Al fons, la pica d'Estats

axial, però també del Prepirineu, més viu, més humanitzat, amb una decadència permanent que captiva. Cinquanta ascensions per fer-les al llarg de l'any, algunes fins i tot en ple hivern si el temps acompanya i la neu és estable.

És una tria feta per mi, ja ho sé; aquest és el problema dels treballs individuals. Altres autors l'haurien modificada, i potser jo mateix ho faria en un futur no gaire llunyà. El resultat del present, però, és aquest i no es pot canviar. La mostra dels cinquanta cims, tanmateix, pot ser un trampolí per als circumdants. Cada descoberta comporta noves fites a aconseguir. Acabo citant unes paraules d'un dels autors de guies que més admiro,



Estany del Cap del Port de Ratera, port de Ratera i Tuc de Ratera

Michel Sébastien, recollides en el seu magnífic llibre *Cimas pirenaicas*. * Són senzillament motivadores: "Pujo perquè porto el desig de vagar en l'ànima. L'ànima de caminar i de veure una altra cosa. Pujo perquè em trobo bé a la muntanya. Coses totes molt senzilles i que, per això mateix, estan bé. La veritat es beu a les petites fonts, igual que la felicitat. I cada excursionista ha de trobar la seva ruta, com la troba a la vida. Així com s'esdevé en altres dimensions, la veritat de la muntanya no està escrita enlloc. Cadascú ha de buscar-la pel seu compte." Bona descoberta, doncs, i a gaudir-ne!

L'autor

* SEBASTIEN, M. (1986): *Cimas pirenaicas*. Barcelona: Edicions Martínez Roca. Traducció del text en castellà.

Informacions pràctiques

Cada itinerari consta d'una presentació, d'una fitxa tècnica i d'una descripció. La presentació té per objectiu situar-nos en la zona del recorregut i explicar-ne breument les característiques. La fitxa tècnica indica la ubicació exacta del cim on farem l'ascensió, com accedir-hi, el desnivell, l'altitud màxima, l'horari total, uns consells bàsics i alguns llocs —refugis, albergs, cases de pagès, hotels— on allotjar-nos. L'horari sempre és aproximat, una referència més, i no inclou les parades. Per descomptat, és impossible calcular-lo amb exactitud, ja que depèn de factors com la forma física, la gent que ens acompanya, les dificultats, les peculiaritats del terreny —tarteres, crestes, costes pronunciades, vessants herbats—, l'estació de l'any, el temps atmosfèric i potser el més important: el coneixement de l'indret.

Conèixer un indret és un factor bàsic de rapidesa: els dubtes, les consultes al mapa i les temptatives es redueixen en favor de la seguretat i la tranquil·litat de saber què ens espera a cada moment. A mi sovint se m'ha criticat que faig uns horaris massa ajustats —ara per sistema ja els allargo. La causa principal, penso, és aquest coneixement de l'indret de què he parlat. És preferible alentir el ritme de la marxa per anar “una mica sobrat”; o sigui, pensar que ens queden forces per avançar un xic més de pressa. Així efectuarem el mínim d'aturades, sobretot les produïdes per la fatiga. Assumim, també, que en algunes ocasions, sobretot en les ascensions d'alta muntanya —per damunt dels 2.400 m d'altitud—, els camins marcats no sempre són freqüents ni definits. Als consells intento valorar els obstacles que trobarem en l'ascensió, amb una visió general, sense entrar en detalls —no és l'objectiu d'aquesta guia—, de com serien a l'hivern. Aquests itineraris estan descrits per fer-los sense neu. No hi ha cap pas d'escalada i com a mínim hi trobarem alguna grimpada que no sobrepassa el 1º de l'escala de l'UIAA, com al pont de Mahoma a l'Aneto.

Tinguem en compte els canvis meteorològics, estiguem al cas de les prediccions i no afrontem les ascensions, fins i tot les més curtes, si les condicions atmosfèriques no són adequades. Una

nevada, una tempesta elèctrica o una ventada poden complicar el nostre avanç considerablement i augmentaran el grau de risc. Que els itineraris no tinguin dificultats tècniques no vol dir que no hi hagi perill. Preparem-nos per a les eventualitats, però si les prediccions no són optimistes, per a mi poques coses hi ha més gratificants que un bon esmorzar o un dinar en un refugi o un restaurant veient com fa mal temps a fora. Aprenguem a tenir paciència i siguem prudents: un cim és un pretext per fer una excursió, per divertir-nos, per gaudir del paisatge i de la natura, per aprendre i tenir més coneixements de la muntanya, no una fita a aconseguir costi el que costi. Si una predicció és clarament desfavorable, no sortim o reduïm el recorregut a passejar pels boscos, fer senderisme per antics camins entre pobles, visitar-ne nuclis antics, esglésies romàniques, museus... Hi ha moltes possibilitats alternatives.

Les ascensions estan explicades atenent-ne la descripció i evitant estructures massa segmentades. Són fruit de l'experiència personal i intento aportar-hi la meva visió. No pretenc fer literatura, sinó proporcionar dades que serveixin de referència. De tant en tant, però, hi faig constar una altitud i un horari parcial, per situar més objectivament sobre la ruta. No obstant això, la major part dels detalls els deixo per a tu, lectora o lector. Cadascú descobreix la realitat a la seva manera i en treu les conclusions. Acompanya les ressenyes un croquis que intenta ser senzill i aclaridor, en el qual he tingut una cura especial en la toponímia. Els topònims són un valor patrimonial que hem de conservar. En el cas dels aranesos i dels aragonesos, he mantingut en català —sempre que he pogut— els noms genèrics però he reflectit els propis. No cal dir que aquest croquis en cap moment pot substituir el mapa: n'és només un complement. Mapa, brúixola, altímetre, GPS i tantes dades com aconseguim són elements que potser necessitarem quan menys ens ho esperem. És important, a més, dur uns prismàtics i una màquina de fotografiar. Els prismàtics seran útils per tenir una visió més concreta d'algun tram que ens pugui semblar complicat o per obtenir més detalls panoràmics. Les fotografies, a part de ser per elles mateixes un record per a tota la vida, ens aportaran informació visual per a quan repetim l'excursió o per proporcionar-ne a algú que vulgui fer-la.

Prefereixo estendre'm poc en el nivell físic i tècnic, el material que hem de portar, l'equip, el menjar, la beguda, els components de la farmaciola —hi ha bibliografia específica—, com hem d'actuar en cas d'accident —anotem els telèfons d'emergència per a un rescat eventual— o a qui va dirigida la guia. Un consell sí que dono: que la forma física no sigui un obstacle per realitzar l'ascensió. Si estem en baixa forma o no ens trobem prou bé, renunciem a fer-la o conformem-nos amb

una de curta i senzilla. No podem alentir el ritme dels nostres acompanyants per aquest motiu. Un altre consell: no sóc partidari dels grups massa nombrosos. De tres a set és un bon nombre; si hi ha més gent augmentaran les possibilitats, per la lentitud, de socarrimar-nos per l'excés de sol o d'acabar xops per alguna tempesta de tarda.

Hi ha elements com un bon calçat, una motxilla confortable i amb prou capacitat, un folre polar i una jaqueta de gore-tex que considero indispensables. També ho són un barret, una gorra per al fred, una crema protectora, uns guants, una farmaciola, uns pantalons llargs que siguin còmodes i —a l'estiu— uns altres de curts, un parell de mitjons de recanvi, una samarreta que



El Peiraforca des de la vall de Campcardós

transpiri la suor, un mínim de dos o tres litres d'aigua —en funció de l'ascensió i de l'estació de l'any— o de beguda isotònica, unes ulleres de sol que evitin els raigs infrarojos, una manta tèrmica i una funda impermeable per cobrir la motxilla en cas de pluja. Un o dos bastons, si pot ser telescòpics, poden ajudar en terrenys abruptes per descarregar els genolls; en camins planers o poc inclinats, o també en grimpades i zones de blocs de roca, ens faran més nosa que servei. Pel que fa al menjar, que cadascú porti el que li sembli sempre que sigui fàcil de digerir i que el cos l'assimili ràpidament. Hi ha excursionistes que tenen una mena de predilecció pels fruits secs. A mi —és una confessió— em produeixen acidesa d'estómac i, sincerament, on hi hagi un pa amb tomàquet amb pernil, un bon formatge, una truita de patates o una pizza que s'apartin els ganyips, però tothom pensa a la seva manera.

No hem de tenir por de la muntanya, però sí un gran respecte: dintre del seu medi som insignificants. Aquesta és la darrera apreciació que vull fer-te, company o companya excursionista, abans que gaudeixis de la bellesa d'aquestes ascensions. Res no em plauria més que amb el temps fossin per a tu un record feliç inesborrable.

Puig Neulós (1.257 m)

Sorgint amb força del Mediterrani, la serra de l'Albera és el primer sistema muntanyós dels Pirineus des de llevant. Els 1.257 m d'altitud que ateny el cim del puig Neulós, el seu punt més elevat, no són gens menyspreables atesa la proximitat del mar. L'Albera, però, té una fesomia pròpia que la caracteritza i és, sense cap mena de dubte, un indret pirinenc que cal conèixer. Sureres, alzines, castanyers, roures, faigs i pins poblen els seus vessants. Tanmateix, la serra constitueix per ella mateixa un patrimoni historicoartístic a causa de les nombroses construccions megalítiques: dòlmens, menhirs i necròpolis en poblen la superfície.

El puig Neulós, per la seva banda, és un mirador sensacional. De vegades la boira —*neulós* ve de *neula* 'boira'— en tapa el paisatge, i d'altres la tramuntana bufa sense pietat a la carena —els faigs del vessant nord, ben torts, en són una mostra—,



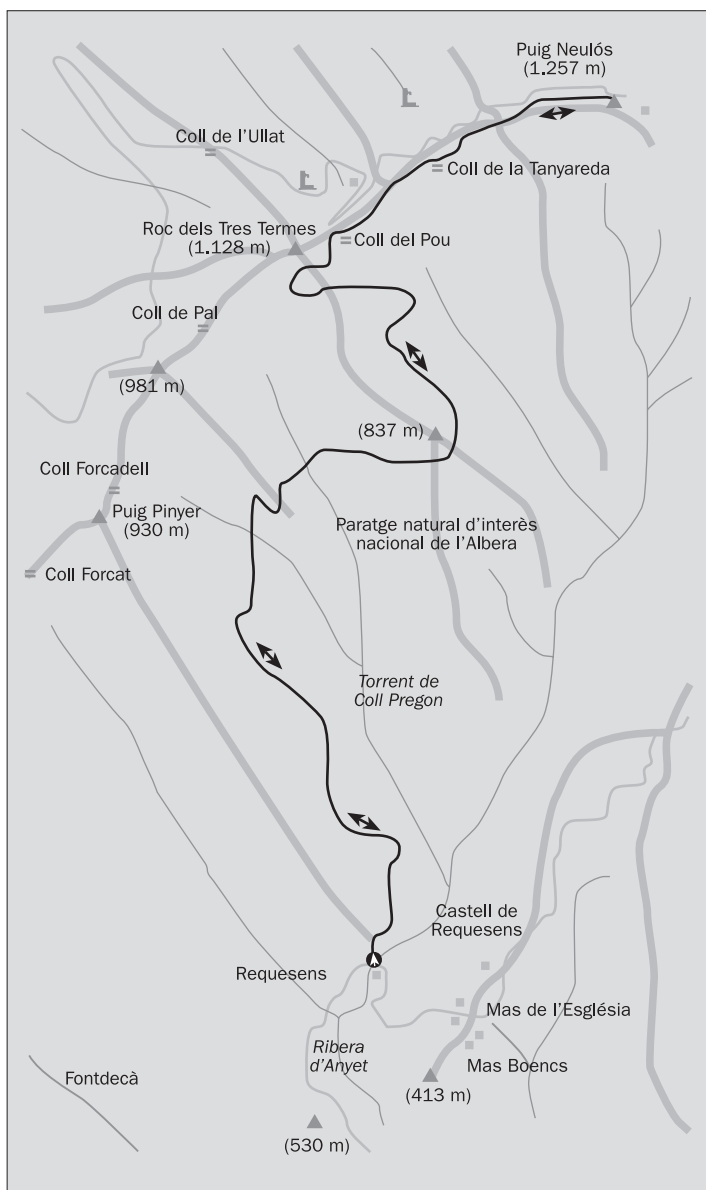
*Castell de
Requesens*

però en un dia clar s'hi dominen les planes de l'Empordà i del Rosselló, la serralada Transversal des del Montseny fins als cingles de Cabrera i el Puigsacalm, el massís del Canigó i especialment la línia de la costa, amb una perspectiva detallada del golf de Roses i d'una bona part del golf de Lleó. Perpinyà i Figueres són les ciutats més properes, i del Rosselló es distingeixen clarament els seus estanys vora mar, com el de Salses. Una menció especial mereix el puig de Bassegoda, de forma cònica, que destaca a ponent.

Potser que des del caient nord s'arribi amb automòbil a vint minuts del cim decebrà a algú, però els automobilistes no gaudiran de l'ascensió des de Requesens. Es pot completar amb el descens, seguint en principi la carena, pel coll Pregon i el coll del Faig, al final una mica perdedor. Una altra opció és continuar per aquesta carena panoràmica en direcció al ras de la Menta, el puig de la Pradeta, el puig de la Carbassera, el roc de Santa Eulàlia el pic de Sallfort, aquest ja davant de Banyuls de la Marenda i del mar. La més còmoda, no cal dir-ho, és que ens vinguin a buscar amb cotxe des de la carretera que surt del Portús i passa per Sant Martí de l'Albera. Totes són vàlides. L'itinerari descrit es troba a l'interior del Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera.

Fitxa tècnica

- **Situació:** serra de l'Albera; comarca de l'Alt Empordà.
- **Accés:** des de l'N-II, venint de Figueres i poc abans d'arribar a la Jonquera, es pren a la dreta una desviació (GE-601) que va a Cantallops. Uns indicadors del castell de Requesens ens diuen per on hem de continuar. Agafem una pista forestal apta per a automòbils. La pista passa pel coll de Medàs. Poc després trobem a la dreta un trencant per anar al castell de Requesens. Podem deixar aquí el cotxe.
 - **Desnivell:** 857 m.
 - **Altitud màxima:** 1.257 m.
 - **Horari total:** 2.15 h (ascens) + 1.45 h (descens) = 4 h.
 - **Consells:** el camí, ample i marcat fins el cim, no té pèrdua. Si el seguim a la tardor, els colors dels arbres caducifolis contrastaran amb els perennifolis. Amb mal temps, però, és preferible no pujar-hi.
- **Allotjament:**
 - Hotel Mercè-Park. La Jonquera. Tel. 972 549 038.
 - Ars. La Jonquera. Tel. 972 554 640.
- **Altres itineraris:** des de Requesens pel coll del Faig i el coll Pregon, des de la carretera del Portús i Sant Martí de l'Albera (20' a peu).



Itinerari

Partint des de la desviació del castell de Requesens (400 m, 0 h), continuem per la pista, que guanya altitud a l'esquerra del torrent de Coll Pregon. No triga a enllaçar amb el GR 11 —sender de gran recorregut que travessa els Pirineus des de l'Atlàntic fins al Mediterrani. Després trobem un cartell indicatiu, a la dreta, per anar al puig Neulós (500 m, 0.20 h).



L'Albera i el litoral mediterrani des del cim del puig Neulós

A partir d'aquesta cruïlla l'ascensió és constant. Entre faigs, castanyers i roures, i més amunt en una frondosa fageda neta de sotabosc —acostuma a haver-hi ramats de vaques fagines o de l'Albera—, el camí, variat i amè gràcies al paisatge, s'enfila per un contrafort que es desprèn del roc dels Tres Termes. Finalment, després d'unes llaçades, ateny la carena al coll del Pou (1.100 m, 1.55 h).

Sense la necessitat d'agafar la carretera —en aquest punt el trànsit d'automòbils resta prohibit— que ve del Portús, ens enfilem per la pedregosa carena a la dreta, paral·lels a la reixa que marca la frontera. Les antenes ens indiquen la situació del cim del puig Neulós (1.257 m, 2.15 h), proper, on hi ha també una torreta geodèsica i una fita grossa.

Podem tornar per on hem pujat, tot i que es recomanable fer-ho pel coll Pregon i el coll del Faig —amb un gran arbre d'aquesta espècie. Un camí a la dreta, senyalitzat amb marques grogues, ens duu, malgrat que en alguns moments s'arriba a esborrar, al punt de sortida. No ens perdem la visita al magnífic castell de Requesens!

Roc de Frausa (1.452 m)

Entre el Vallespir i l'Alt Empordà, la muntanya de les Salines destaca per l'altitud i pel relleu abrupte, amb força penyes granítiques. Un altre aspecte destacable són els boscos, amb fagedes i avetoses frondoses al vessant nord que contrasten amb els alzinars i les rouredes del meridional. En conjunt, aquesta serra pirinenca mereix més d'una excursió a causa de l'extens panorama dels cims i la bellesa i complexitat dels indrets, amb punts d'interès historicoartístic com el castell de Cabrera o el santuari de la Mare de Déu de les Salines.

Aquesta complexitat es reflecteix al constatar quin és el seu punt més elevat. Consultant fonts diverses i segons la informació que hi ha sobre el cim del roc de Frausa —anomenat sovint *roc de Fraussa*—, sembla que és aquest el més alt. A ponent, no gaire lluny, hi ha el cim occidental, un xic més baix, que surt en alguns mapes com a principal i que donen al proper Moixer —escrit *Muxé* alguns cops— l'altitud màxima. Segons la meva apreciació personal, bé podria ser que el vertader roc de Frausa fos en realitat el cim oest i que el principal no fos més que una prolongació del Moixer. Però com que l'altitud d'aquesta prolongació és superior, tot i acceptant en el futur qualsevol modificació, aquí faré constar aquest cim com el del roc de Frausa.



Pista al coll de Lli, enmig de castanyers

Des de qualsevol dels tres, però, fins i tot des del puig de les Pedrisses o de les Salines o des del roc de la Campana i el roc de la Sentinella, a l'oest, el panorama és dilatat i extraordinari. En un dia clar, des del cim del roc de Frausa es dominen les planes del Rosselló i de l'Empordà, la costa mediterrània amb els golfes de Lleó i de Roses, el Montseny, les Guillerries, el Collsacabra i el Puigsacalm, amb una perspectiva detallada del cònic i esvelt puig de Bassegoda, del massís del Canigó i de la serra de l'Albera. Aquesta excursió és una de les més boniques i accessibles que permet gaudir d'alguns dels racons intricats de la muntanya. Una pista que va de Maçanet de Cabrenys al santuari de les Salines permet deixar el cotxe vora les antenes del cim del Moixer, a deu minuts del roc de Frausa, però la gratuïtat d'aquesta vista panoràmica no compensa en absolut l'interès creixent de l'excursió.

Les possibilitats per a variacions són múltiples, com l'ascensió al puig de les Pedrisses, la visita —recomanable— al castell de Cabrera o la travessa, sempre que hàgim previst que ens vinguin a recollir al punt d'arribada, per la carena cap al coll de la Dona Morta i el coll de Perilló. Qualsevol època de l'any és bona per a aquesta excursió, llevat dels dies més calorosos d'estiu i dels possibles inconvenients de la neu —si n'hi ha— a la carena en ple hivern.

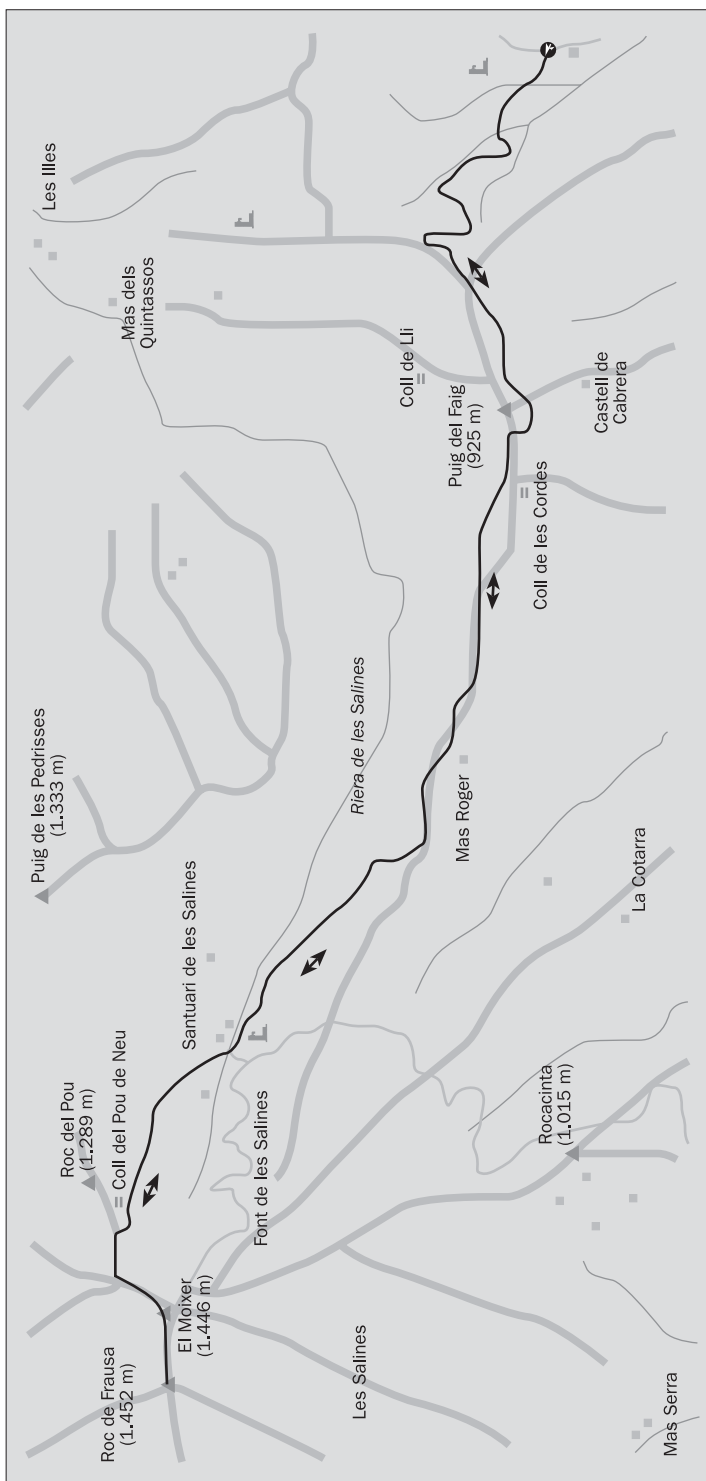
Fitxa tècnica

· **Situació:** les Salines; comarques de l'Alt Empordà i del Vallespir.

· **Accés:** des de l'N-II, venint de Figueres i poc abans d'arribar a la Jonquera, es pren a l'esquerra una desviació (GE-601) que va a Agullana i la Vajol. Sense entrar al poble, agafem a la



Hostatgeria i santuari de les Salines



dreta una desviació que es dirigeix al coll de Manrella. Un quilòmetre més amunt es troba a l'esquerra el Restaurant Camaulis. Al costat podem deixar el cotxe.

- **Desnivell:** 841 m.

- **Altitud màxima:** 1.452 m.

- **Horari total:** 2.15 h (ascens) + 2 h (descens) = 4.15 h.

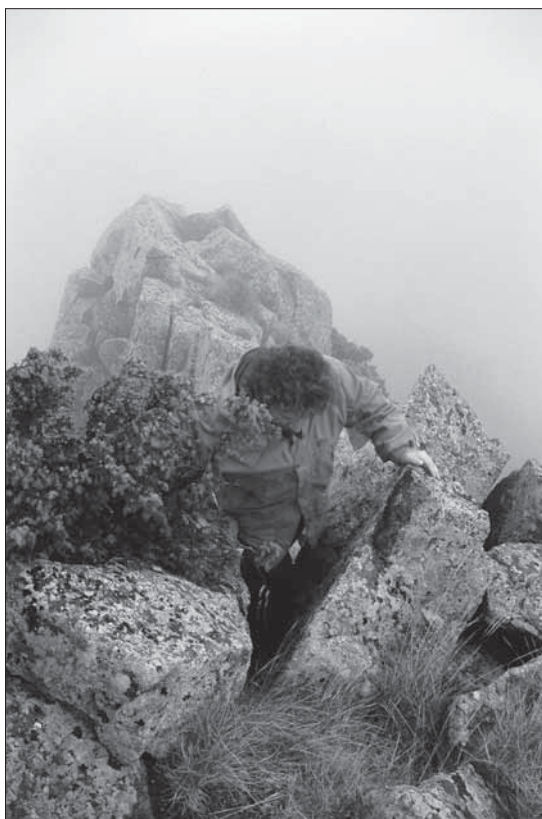
- **Consells:** l'itinerari va per pistes i per camins marcats fins al cim, però hem de parar atenció en algunes desviacions a fi de no despistar-nos. Com al puig Neulós, amb mal temps és preferible no pujar al roc de Frausa.

- **Allotjament:**

- Refugi lliure de les Salines. Guardat. 12 places. En estat acceptable. Altitud: 1.080 m.

- Hotel Mercè-Park. La Jonquera. Tel. 972 549 038.

- **Altres itineraris:** des de Maçanet de Cabrenys per la pista de les Salines i del Moixer. Des de Can Gaspar —carretera de Maçanet de Cabrenys a Sant Llorenç de Cerdans— pel serrat del Puig, el coll de la Dona Morta i la carena principal fins al roc de Frausa. Ascensió al pic de les Pedrisses des del coll del Pou de Neu.



Arribant al rocós cim del roc de Frausa